

3. Da bo šolska mladina lažje spoznala lepoto in bogastvo slovenskega jezika, naj bodo vse naše učne knjige tako sestavljene, da se bo v enem in istem čitivu nahajale besede z vsemi mogočimi sorodnimi izrazi. Knjigi naj bo dodan poseben slovar ali besednjak sorodnih izrazov; n. pr. čuditi se = diviti se, čudovito = divno, število = broj, številiti, šteti = brojiti, brati = čitati, berilo = čtivo, komaj = jedva itd. Spoznanje bogastva slovenskega jezika bo v učencih ustvarjalo zavest, da je naš jezik krasen, zaradi česa se bo v njih ljubezen do slovenskega jezika povzdignila na višjo stopnjo. Učnih knjig, ki ne bodo ustrezale tej potrebi, naj učiteljstvo več ne uvaža v naše šole.

4. V novih izdajah vseh naših učnih knjig naj poskrbe izdajatelji tudi za tako čtivo, ki bo nudilo učitelju gradivo, gojiti v smislu določb § 71. stalnega šolskega in učnega reda v učencih ljubezen do naše narodnosti. Novih izdaj učnih knjig, ki ne bodo ustrezale temu načelu, ne uvažamo v svoje šole.

5. Zaradi vsestransko natančnejega poznavanja slovenskega jezika pišimo in kličimo svoje učence namesto z dosedanjimi latinskimi tudi s slovenskimi; n. pr. Amalija = Ljuboslava, Marija = Marica, Mara, Karel = Dragotin, Janez = Jan, Janko, Ivan, Ivo, Jovo. Svojim otrokom pa dajamo le slovenska imena, tujih se izogibajmo.

6. Pod nemške naloge se naj ne piše datum v nemškem jeziku ter se učenci naj ne podpisujejo z nemškim pravopisom, temveč s slovenskim. Izkušnja namreč uči, da tvori tako ravnanje prvi začetek preziranja in zapostavljanja slovenske individualnosti in prvi začetek ponemčevanja ter daje poznejšemu javnemu življenju podlago za prisvojenje Slovencev k Nemcem (asimilacija). Slovenci v mestih, oziroma v njihovi bližini, se najprej asimilujejo za nemškutarje, v naslednjih kolonih pa za Nemce.

7. Učiteljstvo vsake šole kozjanskega okraja blagovoli sklicati svoje soobčane na shod v šolo, bodisi v obliki roditeljskih shodov, bodisi na shod na podlagi § 2. zborovalnega zakona, kjer se jim naj ustoličenje koroških vojvod v slovenskem jeziku tako obrazloži, da se bo v poslušalcih vnela večja ljubezen do slovenskega jezika in da se bo povzdignila narodna zavest. O tem se blagovoli priobčiti kratko poročilo po časopisih.

8. Učiteljstvo kozjanskega okraja prosi vse slovenske šolske in druge liste, naj v tekočem letu in v prihodnjih letih priobčijo v pouk naroda večkrat v celoti člen XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867. s potrebnimi pojasnili, oziroma vsako leto vsaj enkrat ves omenjeni državni osnovni zakon dodatno z razsodbami upravnega, oziroma državnega sodišča.

9. Učiteljstvo kozjanskega okraja se hoče odslej še tesneje oprijeti slovenske književnosti ter hoče primerni del svojega zaslužka uporabljati le v prid slovenske književnosti, naročevanje nemških časopisov pa odklanjati. Strokovne nemške knjige se naj naročajo le v toliko, v kolikor jih ni dobiti v slovenskem jeziku.

10. Učiteljstvo kozjanskega okraja hoče ob kompetencah vlagati le slovenske prošnje, spisovati zapisnike domačih učiteljskih sej vedno le v slovenskem jeziku, vlagati vse vloge na šolske oblasti do ministrstva in če treba še višje le v slovenskem jeziku, spisovati vsa svoja poročila bodisi za domače ali uradne okrajne učiteljske seje (konference) samo v slovenskem jeziku ter se v teh in vseh ostalih zadevah drug drugega z besedo in dejanjem tovariški podpirati.

so vse včlanjene v Slov. učiteljskem društvu.

Veliko je stanovsko in kulturno delo, ki ga je izvršilo Slov. učiteljsko društvo v 40 letih svojega obstanka. V tej dobi je zborovalo društvo 101krat s 97 predavanji. Društvo je bilo središče in zbirališče učiteljstva vranskega okraja. V društvu smo se kolegično in prijateljski razgovarjali o naših križih in težavah, reševali pedagoške stvari, izvrševali organizatorično delo ter se vedno in povsod zavzemali in zanimali za socialna in narodna vprašanja. Slov. učit. društvo je bilo vsekdar kulturno središče učiteljstva vranskega okraja, zlasti mlajšega, ki je dobivalo vedno zaslonbo in moralno oporo od strani starejših tovarišev.

Delo pa, ki so ga izvršili posamezni društveni člani na narodnem, narodnogospodarskem, pedagoškem in izobraževalnem polju, je tako veliko, da ga ne moremo tukaj naštevati.

Savinjsko učiteljsko društvo praznuje v nedeljo, 28. junija t. l. svojo štiridesetletnico na Vranskem. Pridite, dragi tovariši in tovarišice, ta dan od vseh vetrov na Vransko in nam izkažite svoje simpatije! Ostalo zavedno slovensko učiteljstvo pa naj preživi ta dan v duhu z nami!

11. Učiteljstvo kozjanskega okraja priporoča šolskim vodstvom in jih prosi, naj dopisujejo okrajnim šolskim svetom, oziroma tudi višjim šolskim oblastim v slovenskem jeziku, istotako prosi vse krajne šolske svete, naj oskrbe svojemu šolskemu vodstvu tudi za sebe, če se to še ni zgodilo, uradne pečate s samoslovenskim napisom. Krajni šolski sveti blagovoli zahtevati od okrajnega šolskega sveta v pisavi in tisku izključno slovensko dopisovanje, uštevši tudi naslov in vse natiske zunaj na pisemskih ovitkih.

12. Učiteljstvo kozjanskega okraja priporoča nujno, naj pišejo učne osebe pobotnice za dobivanje svoje mesečne plače izključno v slovenskem jeziku ter smatramo najnovejši odlok deželnega šolskega sveta z dne 22. aprila 1914, št. 3, 3848/4, in enak odlok finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, za odpravo pobotnic ter za uvedbo »Zahlungsliste« za nezakonit ter za napad na naše individualne, stanovsko gospodarske, državljanske in narodne pravice. Proti temu napadu se uprimo z zakonitimi sredstvi, t. j. z ugovori na naučno in finančno ministrstvo ter v odklanjajočem slučaju na upravno, oziroma na državno sodišče.

13. Ravnopravnost slovenskega jezika se mora tako tolmačiti in izvrševati, da se naj rabijo na vseh šolah brez izjeme samo slovenske tiskovine. Dvojezičnost je ravnopravnosti na veliko škodo. V to svrhu se naj obrne učiteljsko društvo pisмено do Učiteljske tiskarne v Ljubljano, do Cirilove tiskarne v Maribor, do trgovine Goričar in Leskovšekove v Celje in do Umka v Brežicah, naj zalagajo za slovenske šole vse šolske tiskovine samo v slovenskem jeziku.

14. Slovensko učiteljstvo se seznanja natančno z vsebino državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867., državnega zakonika št. 142, zlasti pa z vsebino člena XIX. tega zakona.

15. Učiteljstvo kozjanskega okraja jemlje na znanje, da je bil državni osnovni zakon z dne 21. decembra 1867. izdan samo za določitev pravic državljanov, ne pa za državne in deželne urade. Ti nimajo torej do državljanov nobenih jezikovnih pravic, pač pa dolžnost, jim dopisovati v besedi in tisku v njihovem, torej nam Slovincem v slovenskem jeziku. Ker je državno sodišče s svojo razsodbo z dne 3. julija 1906, št. 264, razsodilo, da se pravice tega državnega osnovnega zakona ne nanašajo samo na državljane, temveč tudi na vse njihove tuzemske korporacije, torej tudi na društva in na uradne okrajne učiteljske konference, zato smemo sami odločevati, da pišemo zapisnike o uradnih okrajnih učiteljskih sejah v slovenskem jeziku, pri čemer pa se ne dotikamo osebne pravice k. kr. okrajnega šolskega nadzornika v izbiri poročevalnega jezika ter za biležbe njegovega poročila v njegovem poročevalnem jeziku. Stojec na tem zakonitem stališču, izjavljamo, da nima nihče zakonite pravice, nam predpisovati, v katerem jeziku naj pišemo zapisnike okrajnih učiteljskih konferenc, temveč mi hočemo iz ljubezni do slovenskega jezika, naj se ti zapisniki pišejo pri nas odslej v slovenskem jeziku.

16. V smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. ima vsak narod **nedotakljivo** pravico, svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti; zato ima to **nedotakljivo** državljansko pravico tudi slovenski narod, a z njim vred slovensko učiteljstvo v svojem delokrogu kot njegov del in v važen kulturni činitelj. Učiteljstvo kozjanskega okraja hoče to svojo zakonito državljansko pravico izvrševati iz ljubezni do slovenskega naroda in na danes sklenjeni način ter zavračamo že naprej očitke, da sovražimo nemški jezik. Ne, mi ga spoštujemo, **na slovenskih tleh pa ljubimo le svojega!**

18. Da počitujemo letos ob 500letnici zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku svoje edinstvo s slovensko mislijo in čuvstvom, naj blagovoli Zaveza jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev svoje letošnje zborovanje preložiti iz Pulja v Ljubljano na dneve 15., 16. in 17. avgusta 1914, katere dni se bo tam vršil veličastni slovenski vsesokolski zlet.

17. Čutimo se stanovske brate, oziroma sestre vseh slovenskih učiteljev in učiteljic tudi na Koroškem, prose jih, naj blagovoli sodelovati, da se slovensko zavest na Koroškem reši dušče ponemčujoče more.

S sprejetjem teh resolucij je učiteljstvo kozjanskega okraja pokazalo vsem drugim stanovom naroda pravec ali kažipot, kod in kako naj hodimo, da dosežemo svojemu narodu vse jezikovne pravice.

Tem povodom se učiteljstvo imenovanega okraja prosi, te resolucije tudi v

dejanju izvrševati z vso doslednostjo in vztrajnostjo, a ostalo slovensko učiteljstvo vseh kronovin blagovoli svojo dosežanje delovanje za narod razširiti na tej podlagi ter na tem in morebiti še v večjem obsegu. S takim delovanjem bomo zavest in kulturo svojega naroda v svojem stanovskem in šolskem področju povzdignili na višjo stopnjo ter mu bomo priborili v državi častno mesto. Zaničljiv nemški izraz »gens inferior«, minderwertige Nation, narod nižje vrste bo s tem delom odpravljen ali vsaj oslavljen. Vsi stanovi naroda našega naj blagovoli vsak v svojem delokrogu započeti enako delovanje v tem smislu. (Dalje.)

Vabilo na 40 letnico Učiteljskega društva za ormoški okraj

ki se vrši
dne 14. junija 1914.

Vzpored:

I. Sprejem gostov v Ormožu pri vlakih:

- a) od vzhoda ob 6. uri 54 minut zjutraj,
- b) od zahoda ob 10. uri 26. min. dopoldne.

II. Slavnostno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Začetek točno ob 11. uri dopoldne.

- a) Pesem.
- b) Pozdrav.
- c) Slavnostni govor.
- d) Črtice iz društvene zgodovine.

III. Skupni obed v Skorčičevi dvorani ob 1. uri popoldne. Kuvert za obed K 3.40.

Pri banketu koncertuje polnoštevila godba okol. gasilnega društva pod vodstvom kapelnika tov. D. Serajnika.

IV. Skupna udeležba slavlja 30letnega obstoja ormoške Čitalnice.

Opombi: a) Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. b) Oglasitve na obed sprejema najpozneje do 7. junija društveni tajnik. Obenem z oglasitvijo naj se pošlje znesek za banket.

Jos. Rajšp, predsednik. Adolf Rosina, tajnik.

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj je imelo svoj redni letni občni zbor dne 14. maja t. l. popoldne v Matenji vasi.

Zjutraj ob 8. uri smo odkrili slovesno nagrobni spomenik pok. tovarišu nadučitelju Mihaelu Kalanu. Ob 11. uri pa smo odkrili nagrobni spomenik rajnkemu mlademu tovarišu Vinku Brusu, ki nas je zapustil v cvetju let. Pri obeh slovesnostih se je brala črna maša, predsednik tovariš Česnik je imel primeren govor, tovariši pevci pa so zapeli pod vodstvom tovariša Juvanca ob grobeh ginljivih žalostinki. Marsikatero oko se je zasolilo žalosti, a tudi ginjenosti zaradi velike medsebojne ljubezni značajnega učiteljstva.

Obedovali smo pri g. A. Kraigherju in smo bili zadovoljni z dobro postrežbo.

Na občnem zboru se je zbralo nad 40 učiteljev in učiteljic našega okraja, gotovo častno število za današnje čase. Zborovanje je bilo jako živahno. Nad vse zanimivo je bilo predavanje tovariša Viktorja Volka. Njegovi izborni uspehi fizikalni in kemični poizkusi so bili presenetljivi. Pri volitvi v odbor je priredilo zbrano učiteljstvo svojemu dolgoletnemu predsedniku tov. Česniku navdušeno in presrečno ovacijo ter ga iznova zopet soglasno izvolilo društvenim predsednikom.

Ta dan nam ostane vsem trajno v spominu.

Učiteljsko društvo za litjski okraj je imelo svoj občni zbor dne 23. maja v Litiji ob prav lepi udeležbi. Poleg običajnih odborovih poročil je bila na dnevnem redu sanacija Zavezinih listov in načrt za poslovni red Zaveze. Po živahni debati sprejeti predlogi, in nasveti so se poslali vodstvu Zaveze. Delegatom k Zavezini skupščini sta se določila tovariša Bezeljak in Rojina. Izvoljen je bil soglasno stari odbor. Bilo je prav lepo, le škoda, da smo morali tako kmalu na vlak. Na veselo snidenje na Vačah 2. julija!

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo praznuje svojo 40letnico v nedeljo, 28. junija t. l., na Vranskem s slavnostnim zborovanjem, banketom in koncertom. Povabili smo predvsem sosedna učiteljska društva: celjsko, šoštanjko, laško, gornjegrajsko in kamniško.

Da bi bila udeležba večja, zlasti pa, da bi učiteljstvu omogočili udeležbo pri koncertu, bomo poskrbeli poseben avtomobil, ki bo vozil dopoldne iz Celja, zvečer po koncertu pa nazaj. To pa seveda samo v slučaju zadostne udeležbe. Zato smo razposlali na vse bližnje šole še posebno vabila z vprašalnimi listki, ki se naj nam vrne do 1. junija.

Želimo vedeti, kdo se udeleži banketa, kdo reflektira na poseben avto dopoldne, kdo zvečer in kdo želi prenočiti na Vranskem. Prosimo pa tem potom tudi vse one, ki želijo priti na Vransko, a niso dobili posebnih vabil. Treba nam je vedeti natančno število zaradi banketa (kuvert za osebo 2 K), kakor tudi zaradi avtomobila, ki ga je treba pravočasno naročiti. Zanašamo se in trdno upamo, da se bo zbrala 28. junija na Vranskem lepa učiteljska družba. Posebno nas bo na veselilo, pozdraviti v naši sredini vse bivše člane in članice »Savinjskega učit. društva«, ki službujejo sedaj križem slovenske zemlje. Pridite!

Savinjsko učiteljsko društvo opozarja že danes na koncert, ki ga priredi 28. junija na Vranskem v proslavo svoje 40letnice. Na tem koncertu sodeluje društveni pevski zbor, violonist tov. A. Nerat, bari-tonist Branko Zemljič ter pianistinja gospa Kokotova. Vzpored priobčimo pravočasno.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer. Opozarjamo Vas, drage tovarišice in tovariši, na sklep zadnjega zborovanja, da se udeležite dne 14. junija vršečega se slavlja 40letnice bratskega Ormoškega učiteljskega društva v čim večjem številu. Zastopani moramo biti častno!

Vodstvo.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj je imelo svoj redni občni zbor dne 14. maja t. l. v Sežani ob povoljni udeležbi. Vendar smo ob tako krasnem vremenu pričakovali polnoštevilo udeležbe v kljub nezgodnim našim gmotnim razmeram. Ne trdimo, da so slabo obiskovana naša zborovanja; toda redni obiskovalci društvenih zborovanj so skoraj vedno eni in isti in ti imajo res smisel za stanovsko organizacijo. Ti se ne strašijo ne pota, ne stroškov. Nekateri pridejo k zborovanjem le tupatam, a več društvenih članov je, ki jih vse leto ni videti med nami. Mnogo večje uspehe bi lahko imela naša zborovanja, če bi se jih udeleževali vsi člani v polnem številu ter vsak z veseljem delal na naši organizaciji. Za naprej naj izostanejo vsi brezpotrebni izgovori glede nenavzočnosti. Tovariši, tovarišice! Vsi na delo v blagor in procvit naše organizacije — našega stanu! Delajmo vsi za enega, eden za vse! — Toda k dnevnemu redu!

Predsednik tov. J. Ravbar konstatira sklepčnost in otvori zborovanje s presrečnim pozdravom na naslov vseh udeležencev. V svojem pozdravnem nagovoru posebno poudarja pomen vzajemnosti in slovnosti.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega društvenega zborovanja se podata tov. Bergincu neko pojasnilo, ki je zanje prosil. Tov. Hreščak omenja, naj bi se v zapisniku popravila ona točka, ki govori, da je bil on pri neki debati na zadnjem zborovanju proti »Učit. Tov.« izjavljala, da on ni bil proti »Tovarišju«, ampak le proti prisilni naročitvi »Učit. Tovariša«.

Nato pride letno poročilo društvenega tajnika na dnevni red.

Ker se tovariš tajnik Milan Volkov ni mogel udeležiti današnjega zborovanja (obiskuje risarski tečaj v Ljubljani), je prečital njegovo temeljito poročilo tajnikov nam. tov. Baša.

Prav tako dobro ko
zrnata kava diši ob
pravilni pripravi
edino popolni kavini
nadomestek:
Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava.

Sam z dobrim mlekom
in malo sladkorjem
zaužit, je pristni
Kathreiner
pilača, kakršna
mora biti.

Kdor hoče kaj natančnejšega izati,
naj piše Kathreinerjevimi trgovnicam
za sladno kavo d. dr. Dunaj 1.,
Annagasse 11. A.